

Antagen av Kommunstyrelsen 2009-11-16 § 179

Övergripande (epidemi) pandemiplan för Hörby kommun

2009-09-24

Mona Engelbrektsson
Säkerhets-och beredskapssamordnare
Bromölla/Hörby Kommun

Innehållsförteckning

Inledningens	3
Planens ikraftträdande	3
Kommunens huvudsakliga uppgifter	3
Ansvars fördelning vid en pandemisk influensa	3
Planeringsförutsättningar kommunala verksamheter	5
Hörby kommun vid en pandemi kommunala verksamheter	6
Övergripande samverkan.....	7
Verksamheter som måste fungera vid en pandemi.....	8
Bedömd hanteringsförmåga i förvaltningar/bolag	9
Vaccination.....	11
Information.....	12
Nationell information	12
Medicinsk information	12
Lokal information.....	12
Arbetstidsregler under en pandemi	13
Arbetsrättsliga aspekter	13
Inkallning utav personal	13
Omfördelning av personal mellan arbetsuppgifter och arbetsplatser.....	13
Icke medicinska åtgärder.....	15
Lagstiftning	15
Stängning utav skolor förskolor	15
Ersättning försäkringskassan.....	16
Myndigheter/Aktörer på nationell och internationell nivå.....	17
Lagstiftning	18
Sjukvård landsting kommuner	19
Tips och råd.....	21
På arbetsplatsen	21
Utanför arbetsplatsen.....	21
Sjukvårdsrådgivningen.....	22

Inledning

Kommunens handlingsplan vid en pandemi beskriver kommunövergripande åtgärder.

Planens ikraftträdande

Åtgärderna i planen träder i kraft när det finns misstanke om alternativt föreligger ett utbrott av en ny influensatyp som snabbt får spridning mellan människor och som ger upphov till en pandemi. Planen träder i kraft redan under förvarningsfasen, d.v.s. då en pandemi är bekräftad men ännu inte nått Sverige.

Ansvarig för att informera förvaltningar/bolag om att driftsätta planen är ytterst kommunstyrelsen.

Kommunens huvudsakliga uppgifter

Kommunerna har en viktig roll i krisberedskapsarbetet. De ansvarar för de personer som befinner sig inom kommunens geografiska område och ska verka för att sådan verksamhet som alltid måste upprätthållas kan bedrivas även vid en pandemi.

Kommunerna ska med stöd av länsstyrelse, landsting/region och de nationella myndigheterna identifiera samhällsviktig verksamhet (både offentlig och privat) som måste upprätthållas vid en pandemi eller annan krissituation.

Vid en pandemi ska kommunerna så långt som möjligt genomföra sina egna verksamheter, t ex inom vård, skola och omsorg, i normal omfattning och ge invånarna och media en tillräcklig och korrekt information om läget.

Ansvarsfördelning vid en pandemisk influensa

Socialstyrelsen

Samordna och följa upp åtgärder mot pandemin i landsting och kommuner.

Följa pandemins globala utveckling och deklarerar när ny pandemifas inträder.

Följa det europeiska och internationella arbetet.

Hålla regeringen informerad om händelseutveckling och fortsatt planering.

Följa tillgången på vaccin och antivirala läkemedel.

Bedöma behovet och användningen av:

Vaccin

Antivirala läkemedel

Antibiotica

Sjukvårdsresurser

Utarbeta:

Prioriteringsplaner för vaccinationer.

Information och faktablad.

Föreskrifter och rekommendationer till landsting och kommuner.

Smittskyddsinstitutet

Följa kunskapsutvecklingen och bistå Socialstyrelsen med underlag.

Bedriva och utveckla diagnostiska metoder.

Övervaka influensavaccinationstäckning bland riskgrupper.

Svara för en fördjupad epidemiologisk övervakning av influensa.

Genomföra utökad laboratoriediagnostik.

Informera allmänhet och hälso- och sjukvård.

Övervaka vaccinationstäckningen bland grupper som skall prioriteras.

Följa hur många som insjuknar och dör.

Landsting och kommuner

Landsting (och i tillämpliga fall kommunerna) är ytterst ansvariga för hälso- och sjukvården och smittskyddsarbetet inom sitt område.

Sjukvårdshuvudmännen ansvarar för att – i enlighet med meddelade föreskrifter och andra rekommendationer – utarbeta regionala planer för att hantera de effekter en influensapandemi kommer att ha på verksamheten.

Smittskyddsläkaren ansvarar inom landstinget för att planera, organisera och leda smittskyddsarbetet. I detta ingår att utarbeta en lokal tillämpning av influensapandemiplanen och att leda smittskyddsarbetet under en pandemi.

Landsting och kommuner bör samarbeta så att de gemensamma resurserna nyttjas bäst.

Landsting och kommuner skall:

Omfördela sjukvårdsresurser och resurser för kommunal hemtjänst och göra en prioriteringslista för vad resurserna skall användas till.

Inventera möjliga nya vårdplatser.

Klara personalbemanningen.

En viktig uppgift är att omfördela resurser för att upprätthålla samhällsviktiga funktioner.

Pandemisk influensa

Bakgrund

Influensa är en virussjukdom som återkommer varje år. Påverkan på folkhälsan är omfattande med en stor sjuklighet och en inte oväsentlig död.

Om nya varianter av virus leder till en världsomfattande epidemi, så kallad pandemi, kan effekterna på samhället bli dramatiska. Det är därför viktigt att det finns en god beredskap för att kunna begränsa spridningen av sjukdomen i befolkningen och lindra sjukdomsförloppet hos den enskilda individen.

Socialstyrelsen (SoS) har tagit fram underlag för beredskapsplanering för en pandemisk influensa – för såväl nationell som lokal nivå:

- Planen gäller för en influensaepidemi där faserna deklarerar av Världshälsoorganisationen (WHO)
- En pandemi innebär en omfattande spridning av ett helt nytt influensavirus över världen.
- En ny influensavirustyp som sprids mellan människor uppkommer någonstans i världen, utanför Sverige.

Influensan når Sverige som ett led i en pågående pandemi och får mycket snabbt en mycket stor utbredning även här i landet.

- Tiden från att denna virustyp först identifierats till dess Sverige drabbas blir troligen kortare än vid tidigare influensaepidemier (ca. 3-4 månader)
- Under de tidiga faserna av en influensapandemi kan en vaccinbrist förutses. I dagens läge beräknas det ta minst 2-6 månader innan ett anpassat influensavaccin kan finnas tillgängligt för allmänt bruk. Tillgången kommer under alla omständigheter sannolikt att vara starkt begränsad, framförallt i början av pandemin.

Planeringsförutsättningar

Antaganden

Under en period av 6-8 veckor ska en frånvaro om minst 15 % av de anställda kunna hanteras.

- Pandemin når en kulmen under vecka två och tre. Då bör en frånvaro på upp till 50 % av de anställda kunna hanteras.
- Andelen sjuka kan därefter fortsatt vara högre än normalt under en period av tre till fyra månader.
- Sjukdomen kommer sannolikt inte att drabba samhället likformigt. Under en tid och på vissa platser kan en betydligt större andel än 50 % av arbetsstyrkan vara frånvarande, vilket kan bli mer kännbart på mindre arbetsplatser.
- De som blir sjuka kommer att vara borta från arbetet minst fem arbetsdagar.
- Inkubationstiden, det vill säga den tid det tar från det att man smittats till dess att man insjuknar är för den nya influensan 1-7 dagar, i snitt 3 dagar.
- Pandemin kan komma i flera vågor, där den andra vågen kan tänkas komma tre till nio månader efter den första vågen.
- Pandemier är inte som den årliga influensan begränsad till vintermånaderna, utan kan förekomma när som helst på året.

Grunder för planeringen

Kommunala verksamheter

Identifiera de viktigaste verksamheterna.

Avgränsa de kritiska funktionerna.

Minimera – vilken bemanning och resurser som är nödvändiga.

Prioritera – om inte all verksamhet eller alla funktioner kan upprätthållas, vad är viktigast?

Det behövs en kontinuitetsplanering för att säkerställa personal och övriga resurser. En viktig del av arbetet är också att kontakta underleverantörer och planera för säkra leveranser och tjänster.

- Ledningsorganisation
- Identifiering av samhällsviktiga verksamheter och vad som kan avgränsas
- Personalplanering/försörjning, definiera nyckelpersoner, omfördelning av personal och övrig personal som kan tillföras, prioritering av nyckelfunktioner (personal) som skall vaccineras/få profylax
- Information och utbildning
- Epidemirapportering/ uppföljning av insjuknad personal och patienter
- Resursinventering och lagerhållning, lokaler med utrustning för vård, matlagning och distribution, fordon och transporter, hygienartiklar och skyddsutrustning

Hörby kommun vid en pandemi

Kommunala verksamheter:

Under en period av 6-8 veckor är minst 15 procent av de anställda frånvarande på grund av influensapandemi. Pandemin når sin kulmen under veckorna 2 och 3, då 50 procent av de anställda kan vara frånvarande. 1100 personer är anställda i kommunen, vilket innebär att ca 550 kommunanställda kan vara frånvarande under ett par veckor.

Omfördelning av personal

En förutsättning för att kunna hantera den personalbrist som kan komma att uppstå vid en pandemi är att personal kan omfördelas från verksamheter som inte bedöms vara samhällsviktig verksamhet till verksamheter bedömda som prioriterade i nivå 1 eller 2.

Resurser för omfördelning

Omfördelning av personal inom egen förvaltning och till annan verksamhet.

Varje förvaltning inventerar personalkompetens som kan användas inom andra verksamheter.

Socialförvaltningen

Totalt i Socialförvaltningen finns 527 tillsvidareanställda personer.

Under ett antal veckor kan så många som 263 personer vara borta från arbetet.

Ca 22 sjuksköterskor.

320 personer arbetar inom äldre- och handikappomsorg samt hälso-och sjukvård. Antal

kunder i hemtjänst 351, antal kunder hemsjukvård 54

509 vårdtagare har trygghetslarm.

Antal platser på korttidsboende 12

Särskilt boende platser antal 144

Barnomsorg och skolor

Personal + barn vid enskilda förskolor (ålder 1-5 år)

Solkullen 7 personal – 29 barn

Gnistan 9 personal – 37 barn

Klurifax 7 personal – 28 barn (1-6 år)

Friskolan Ludvigsborg, personal + barn

21 personal – 100 barn

Kommunala Förskolan (dagis) har 578 barn

Grundskolan 1452 barn

Det finns 5 dagbarnvårdare som har totalt 25 barn.

Kommunen har 3 egna skolbussar och varje dag åker 800 elever skolskjuts.

Skolkök

I Hörby finns 7 skolor (5 tillagningskök och 2 mottagningskök)

Det finns ca 1500 skolelever inskrivna i kommunen, vilket är lika många skolluncher/skoldag.

Inom äldreomsorgen lagas: frukost ca 207 portioner, lunch ca 307 portioner, kvällsmat ca 207 portioner

Socialtjänst: Det finns ingen socialjour i Hörby, vid behov ringer man till socialnämndens ordförande. Han har en lista över några handläggare som kan tänka sig att rycka ut på kvällar och helger. Han ringer runt till dessa tills han får napp.

Kommunen:

Vid en influensapandemi beräknas i snitt 25 % av en befolkning på ca 14 751 insjukna under en period av 6-8 veckor.

Detta innebär för Hörby kommun att ca 3687 kan insjukna, varav 614-460 personer nyinsjuknar/vecka.

Personer 65 år och äldre är till antalet 2847 personer. 711 personer av dem kan insjukna, varav ca 118 personer nyinsjuknar/vecka.

För bestämmande av pandemiläge och gradering av insatsbehov tas regelbunden kontakt med smittskydd och i kommunen förs statistik avseende nya insjuknade bland patienter och personal.

Åldersfördelning i kommunen

Nyckeltal	2008
Antal invånare, 0-5 år	986
Antal invånare, 6-15 år	1622
Antal invånare, 16-19 år	899
Antal invånare, 20-64 år	8403
Antal invånare, 65-79 år	1920
Antal invånare, 80 år och äldre	927

Övergripande samverkan

För att skapa en gemensam lägesbild och god samordning krävs samverkan med andra myndigheter, företag och aktörer. Initialt under en pandemi är samverkansbehov i form av omvärldsbevakning och informationsflöde av stor vikt. I efterföljande skeden krävs regional ledning och resursfördelning.

Samverkan och kanaler

- RMKL – Regional Medicinsk Katastroflledning i Skåne och Länsstyrelsen
- Säkerhetssamordnare för kommunen
- Primärvård – kommunal hälso- och sjukvård
- Slutenvård/smittskydd – kommunal hälso- och sjukvård

Verksamheter som måste fungera vid en pandemi

Följande verksamheter måste fungera och upprätthållas vid en pandemi

Prioritet 1

Vatten & avlopp

Dricksvattenförsörjning är livsnödvändig verksamhet samt en stödfunktion till många andra viktiga verksamheter såsom livsmedelsindustrin och processindustrin. Lokal och regional nivå kan komma att beröras av en störning. Bortfall eller störning i verksamheten kan utgöra ett hot mot individens liv och hälsa. Stora ekonomiska värden kan gå förlorade. Påverkan på den yttre miljön kan inte helt uteslutas framförallt om avloppshantering inte fungerar.

Räddningstjänsten

Verksamheten är nödvändig väsentlig för såväl individens liv och hälsa som för skyddet av egendom och miljö.

Socialtjänst

Motivering

Verksamheten inrymmer äldreomsorg, bistånd, individ- och familjeomsorg samt handikappomsorg. Äldreomsorgsverksamheten är till stor del privat verksamhet antingen genom avtal eller på entreprenad. Störning eller bortfall av verksamheten kan utgöra hot mot individens liv och hälsa. Verksamheten är även viktig för samhällets funktionalitet.

Eftersom pandemin medför att drabbade individer och anhöriga kan ha stort behov av psykosocialt stöd bör kommunen beakta vikten av en fungerande POSOM-verksamhet.

Anm.

Inom all omsorgsverksamhet är det viktigt att planera för stödfunktioner så som t.ex. matförsörjning, tvätt, hygien och transporter i form av tjänstefordon.

4. Miljö & hälsa

Motivering

Störning eller bortfall av verksamheten kan utgöra hot mot individens liv och hälsa och kan orsaka skador på den yttre miljön. Vid en pandemi är det särskilt viktigt att livsmedelskontrollen upprätthålls.

Kommunledning och administration

Motivering

Utan fungerande ledning och administration kommer inte kommunens verksamhet att kunna upprätthållas. Detta kan i sin tur leda till att stora ekonomiska värden kan gå förlorade.

Anm.

Kommunens interna verksamhet måste självklart vara flexibel för att kunna hantera en pandemi.

Prioritet 2

1. Renhållning/sophantering

Motivering

Utebliven renhållning och sophantering kan leda till ökad smittspridning och kan också orsaka skador på den yttre miljön. Verksamheten är särskilt viktig under den varma årstiden.

2. Skola & barnomsorg

Motivering

Verksamheten bör upprätthållas så långt som möjligt för att möjliggöra att föräldrar till friska barn kan gå till sina arbeten.

3. Fjärrvärme

Motivering

Verksamheten är viktig för samhällets funktionalitet. Bortfall eller störningar av verksamheten kan vintertid utgöra ett hot mot individens liv och hälsa.

4. Gatu- och väghållning

Motivering

Verksamheten är särskilt viktig vintertid då snöröjning måste fungera för att möjliggöra viktiga transporter.

Bedömd hanteringsförmåga i förvaltningar/bolag

Prioriterad verksamhet 1 och 2

Under en period av 6-8 veckor är minst 15 procent av de anställda frånvarande på grund av influensapandemi. Pandemin når sin kulmen under veckorna 2 och 3, då 50 procent av de anställda är frånvarande.

-God förmåga: verksamheten fortsätter i stort sett som normalt.

-Vissa brister: verksamheten fortsätter med mindre störningar.

-Bristfällig: verksamheten fortsätter bedrivs med stora störningar.

-Mycket bristfällig: verksamheten kan bedrivs med mycket stora störningar eller avstannar helt.

Va-drift: Tekniska kontoret ansvarar för kommunens va-försörjning inom vilken vattenförsörjning har högsta prioritet. Tre personer har teknisk kompetens att handha kommunens vattenverk. Utöver dessa har tekniska kontoret kontakt med före detta va-ingenjör som kan inkallas vid behov. Tekniska kontoret kommer att upprätta samarbete med tekniska kontoret i Höör i direkt syfte att samarbeta vid eventuell pandemi. Verksamheten bedöms kunna utföras med god förmåga.

Gatu- och väghållning

Hantering av gator, va-ledningar samt renhållning vid en pandemi. Tekniska kontoret ansvarar för gator, va-ledningar samt renhållning. 5 personer innehar beredskap gata/ledningsnät dygnet runt. Tekniska kontoret har avtal med flera privata aktörer som kan utföra kommunens arbetsuppgifter inom området vid en eventuell pandemi. Verksamheten bedöms kunna utföras med god förmåga.

Omsorg: När det gäller äldre- och handikappomsorg så bedöms vid 15% frånvaro att medföra vissa brister i verksamheten. Vid 50% frånvaro blir det mycket bristfälligt att bedriva verksamheten. Finns separat plan.

Räddningstjänst:

Under en period av 6-8 veckor med minst 15 % av de anställda frånvarande på grund av influensapandemin anses räddningstjänsten ha *god förmåga* att driva sin verksamhet.

Verksamheten fortsätter som vanligt.

Med 50% av de anställda frånvarande kommer räddningstjänsten att ha *vissa brister*.

Verksamheten fortsätter med mindre störningar. Visst kontorsarbete kommer att stängas ner till förmån för beredskapsplanering/hantering av personal. En övergång till två grupper som har beredskap mot fyra kan bli aktuell. Möjligheter finns att flytta personal över kommungränserna (främst ledningspersonal) enligt samverkansavtal inom Skåne Nordost.

Barn- och utbildning: Bedömd hanteringsförmåga är bristfällig, verksamheten fortsätter bedrivs med stora störningar. Finns separat plan.

Kommunstyrelseförvaltning:

Verksamheter som kommer att prioriteras är löne, IT samt ekonomi.

Lönefunktionen har säkrats upp med anledning av pågående projekt med uppgradering av lönesystemet.

1,0 tjänst delas med ekonomiavdelningen sedan innan. Kan säkra upp lönefunktionen vid frånvaro.

1,0 tjänst finns avsatt för projektet och kan användas vid en pandemi

Samarbetet håller på och etableras med Höörs kommun vad gäller lönefunktionen

Vid större frånvaro finns pensionerad lönehandläggare att tillgå

Information:

För informationsenheten som bara består av en person kan situationen bli allvarlig vid en influensapandemi.

Webbsidan blir viktig vid en pandemi och normalt sköter informatören all uppdatering av nyheter och aktuell information på förstasidan. Hur man lägger in respektive tar bort eller ändrar i nyheter beskrivs i manualen som finns på Intranätet under rubriken

Dokument/Manualer/Hemsidans manual.

Ett 70-tal anställda har inloggning till webbsidan varav ett 20-tal är mer vana att jobba i webbpubliceringsverktyget.

Vid behov av pressmeddelanden finns en lista över medier vi brukar e-posta vår information till.

I vanliga fall skriver och sammanställer informatören det mesta materialet till Speciellt Hörby, tidningen som varje månad delas ut till alla hushåll i kommunen. Manusstopp till tidningen är oftast den tredje fredagen i månaden, utom november och december 2009 då manusstopp är tidigarelagt till 12/11 respektive 3/12. Tidningen delas ut nästkommande helg. Material kan lämnas direkt till PR Tryck på e-postadress info@prtryck.se, tel 0415-131 88.

Telefonväxel/Reception: Reception/växel är av de mest centrala funktionerna för medborgarna. Sen införandet av IP-telefoni i kommunen, hanteras telefonisystemen

(växelservrar, servrar för hänvisningssystem och sk voice-gateways) även av övrig personal på IT-avdelningen, varvid det blir svårt att avgränsa.

Om vi skulle råka ut för en driftsstörning under en influensapandemi, och då i samband med ett stort personellt bortfall, skulle hanteringsförmågan bedömas, beroende på störningens omfattning, som *bristfällig* till *mycket bristfällig*, och i värsta fall helt utebliven. Förvaltningscheferna har utsett och utbildat ett antal ersättare som vid behov kan bemanna växel/reception. Samverkan finns med Höörs kommun när det gäller personal inom IT, 2 personer på varje system samt att uppkoppling ska vara möjligt var man än befinner sig är åtgärder som kan vidtas.

Miljö- och Hälsoskyddskontor: livsmedelskontroll: Vid hög frånvaro får arbetet prioriteras om så att löpande inspektioner skjuts på framtiden, och de inkommande ärendena prioriteras, vid mycket hög frånvaro kan även en prioritering bland inkommande ärenden behöva göras. vid en vatten eller livsmedelsburen smitta kan det bli ett ökat tillsynsbehov för verksamheten. Inom miljöbalkens område finns kompetensen på flera personer, däremot är kompetensen mer begränsad inom livsmedelsområdet, där det endast är en person som kontinuerligt arbetar med tillsyn, samt Miljöchefen som tidigare har arbetat med livsmedelstillsyn.

Vaccination

Ansvaret för att distribuera läkemedel och vaccin ligger på Smittskydd Skåne. I en situation som pandemi organiserar Region Skåne en vaccinationsgrupp som ger information om tillgång till vaccin och antivirala läkemedel, samt upprättar en vaccinationsplan.

Vårdpersonal och personer i riskgrupperna kommer att ha förtur. I övrigt finns ingen prioritetsordning.

Personal i annan samhällsviktig verksamhet ska inte få förtur vid vaccinationen.
(Socialstyrelsen 2009-08-20)

Till riskgrupperna räknas de personer som riskerar att bli svårast sjuka eller dö om de drabbas av influensan, exempelvis personer med:

- Kronisk lungsjukdom
- Extrem fetma eller neuromuskulära sjukdomar som påverkar andningen.
- Kronisk hjärtkärlsjukdom (inte enbart förhöjt blodtryck)
- Personer som har svårt att hantera infektioner, till exempel har nedsatt immunförsvar eller vissa andra sjukdomar (inklusive hiv)
- Kronisk lever- eller njursvikt (GFR<30ml/min)
- Diabetes mellitus där febersjukdom kan befaras leda till komplikationer
- Kontinuerligt behov av läkemedel mot astma under de senaste tre åren
- Allvarlig neuromuskulära sjukdomar

Prioritering för antiviraler (underlag till lsty senast 27 augusti)

I Hörby kommun prioriteras följande funktioner vid distribution av antiviraler:

Vatten och avlopp 12 st

Räddningstjänst 50 st

Miljö och hälsa 7 st

Ledning 10 st

Fastighet 10 st

Kommunledning och administration 36st

Skola och barnomsorg 285

Socialtjänsten 450

Information

Informationsbehovet inför och under en pandemi kommer att vara mycket stort. Stor vikt ska läggas vid att samordna informationen från olika myndigheter.

Nationell information

Socialstyrelsen, landstingen och andra nationella myndigheter ger allmänheten information om smittan och dess symptom. Myndigheterna ger råd för att undvika smitta och åtgärder vid insjuknande.

MSB's nationella krisportal kommer att användas vid en pandemi.

Läkemedelsverket informerar allmänheten om vaccin- och läkemedelsegenskaper.

Myndighetsinformation kommer också att kunna följas i informationssystemet WIS.

Medicinsk information

KAMBER (förvaltningen för ambulanssjukvård, katastrof och beredskap samt för risk- och säkerhetsfrågor inom Region Skåne) samordnar informationen inom Region Skåne.

KAMBER rikriktar det budskap som skall föras ut till media och allmänhet.

Smittskyddsläkaren ger information om tillgång till vaccin och antivirala läkemedel.

Information till allmänheten om öppettider på vårdcentraler, vart sjuka ska vända sig etc. ges av Region Skåne.

Kommunens information

Information till allmänheten på det lokala planet samordnas i första hand av landstinget och smittskyddsläkaren, men också från Länsstyrelsen och kommunerna.

Information till kommunerna samordnas av Länsstyrelsen.

Informationshanteringen i kommunen sker enligt kommunens informationsplan.

Information till allmänheten och kommunanställda under en pandemi är bland annat:

- Vad är en pandemi?
- Var kan man hitta information om läget och hur skyddar man sig mot smitta?
- Vart ska man vända sig om man misstänker att man smittats?
- Vad ska man göra om man misstänker att man smittats?
- Myndigheternas bedömning och riskbild för allmänheten.
- Vad gör myndigheterna för att minska smittspridningen?

Bilaga 1

Personalförsörjning

Vid en pandemi kommer fortlöpande personalplanering och andra aktiva/operativa bemanningsåtgärder att behöva vidtas.

Arbetsbidsregler etc. under en pandemi

Generellt kan konstateras att arbetsgivarens rättigheter och skyldigheter gentemot invånarna är lika omfattande vid all typ av pandemier. Detta innebär att arbetsgivaren bland annat har en rättighet att beordra in personal vid nödlägen och har en skyldighet att tillhandahålla en god arbetsmiljö.

Arbetsrättsliga aspekter

För landsting/regioner, kommuner och Pactas medlemmar gäller kollektivavtalet, Allmänna bestämmelser (AB). I AB 6 § regleras arbetstagares allmänna åligganden i anställningen. Av bestämmelsen framgår att arbetstagare har en skyldighet att utföra arbete för arbetsgivarens räkning som sträcker sig bortom den fastlagda arbetstiden.

Arbetstagaren har därmed en skyldighet att bland annat vikariera för annan arbetstagare under en begränsad tidsperiod, arbeta övertid och mertid, samt att fullgöra jour och beredskap.

Nödfallsövertid

Vidare finns det en möjlighet för arbetsgivaren att utkräva nödfallsövertid av arbetstagare i den utsträckning som förhållanden kräver (se 9 § arbetstidslagen). Detta gäller under förutsättning att en natur- eller olyckshändelse inträffat eller fara för en sådan förelegat som man inte kunnat förutse. Arbetsgivaren skall förhandla med den fackliga organisationen om nödfallsövertid överskrider två dagar. Om den fackliga organisationen vid en sådan förhandling inte skulle gå med på mer nödfallsövertid än de två dagarna så får arbetsgivaren inte ta ut mer än 200 timmars övertid per år och arbetstagare.

Inkallning av personal

Arbetsgivaren har rätt att kalla in anställda som är lediga på semester (AB § 27, moment 13) om synnerliga skäl finns. Tjänstledighet (t.ex. föräldraledighet och studieledighet) kan avbrytas med varseltid. Detta kan dock vara mer problematiskt eftersom det finns annan lagstiftning i botten.

Vid tillfällig anställning av extrapersonal följer anställningsförfarandet det normala. Gällande kollektivavtal följs. Ersättningsnivåer och anställningstid diskuteras individuellt.

Omfördelning av personal mellan arbetsuppgifter och arbetsplatser

Arbetsgivaren (kommunen) har rätt att omfördela personal mellan arbetsuppgifter och arbetsplatser. Vid omflyttning skall arbetstagaren ha den kompetens och kunskap som krävs för de nya uppgifterna.

En arbetstagare är normalt anställd av en arbetsgivare för en viss uppgift. Omfördelning av arbetsuppgifter eller flytt av personal till annan arbetsgivare kan bara ske under särskilda omständigheter.

Arbetsrätten ger inga tydliga direktiv om detta vid en extraordinär händelse eller allvarlig kris. Det är dock möjligt att genom överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare kunna förbereda olika lösningar. Det är bra om verksamheter som har kritiska funktioner kan ta kontakt med varandra för att diskutera eventuella gemensamma lösningar.

Arbetsgivaren har rätt att i enlighet med lagen om anställningsskydd (1982:80) leda och fördela arbetet för arbetstagarna. Dock ska det göras på ett sådant sätt att risker för ohälsa inte uppstår.

Arbetsgivaren ska vidta alla tänkbara åtgärder för att minimera riskerna för så många som möjligt.

Möjlighet att kalla in ledig personal

När personalstyrkan ligger på en kritisk nivå kan det finnas en önskan om att kalla in personal som för närvarande inte är i tjänst. Arbetsgivaren har bara rätt att kalla in personal som är arbetspliktig.

Personal som är tjänstledig har ingen arbetsplikt. Begränsning finns också för personal som är tjänstledig på deltid med föräldraförsäkring.

Enligt lag har alla rätt till fem veckors semester och fyra veckors sammanhängande semester under perioden juni till augusti. Om det finns särskilda skäl kan semesterperioden förläggas till annan tid.

Arbetsgivaren har rätt att kalla in anställda som är lediga med semester. Om berörd person nekar att inställa sig kan arbetsgivaren i princip inte göra något. Det är viktigt att arbetsgivare och personal är överens om att det handlar om en krissituation där alla hjälps åt. Om en anställd går med på att avbryta sin ledighet ska arbetsgivaren ersätta personen för skada som exempelvis eventuella extra reskostnader eller betalda resor som ställs in.

Arbetsgivare kan kalla in personal från utbildningar som genomförs i tjänsten.

Vägledning för tillämpning av arbetstidslagen vid en pandemi

Sammanfattning:

En pandemi bör kunna vara en sådan situation som medför att undantaget i 2 § 3 stycket arbetstidslagen blir tillämpligt på delar av den offentliga verksamheten. Det innebär att särskild dispens i sådana fall inte behöver sökas från reglerna om sammanlagd arbetstid, dygnsvila, arbetstid för nattarbetande samt kompensation för tillfälliga avvikelser från veckovilan.

En pandemi bör även i vissa verksamheter kunna betraktas som ett sådant särskilt förhållande som medför att tillfällig avvikelse kan göras från reglerna om dygnsvila och veckovila.

Vidare bör en pandemi kunna medföra att det finns särskilt behov av ökad arbetstid inom många verksamheter.

Vid en pandemi har Arbetsmiljöverket möjlighet att påskynda hanteringen av ansökningar om undantag från arbetstidslagen.

Bilaga 2

Icke-medicinska åtgärder

Annan lagstiftning

Övrig lagstiftning som kan bli aktuell vid en pandemi rör åtgärder som vid behov kan användas för att begränsa smittspridning, som att begränsa allmänna sammankomster eller att vid behov stänga arbetsplatser och skolor.

Förutom medicinska åtgärder behövs en beredskap för att på frivillig väg vid behov begränsa vissa aktiviteter. Det kan även innebära att man stänger skolor, förskolor samt andra institutioner. Erfarenheten har visat att effekten av sådana åtgärder på utvecklingen av en pandemi är begränsade, men att de möjligen kan bidra till att sjukdomen sprids långsammare.

Ordninglagen (1993:1617) ger regeringen – och efter bemyndigande också länsstyrelserna – möjlighet att inskränka omfattningen av allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar i syfte att begränsa smittspridning. Även möjligheter att stänga verksamheter eller arbetsplatser och begränsa kommunikationer finns i gällande lagstiftning.

Enligt **arbetsmiljölagen (1977:1160)** kan Arbetsmiljöverket med omedelbar verkan bestämma att en arbetsplats ska stängas om det finns omedelbar risk för smittspridning. Barn i förskoleklass (5-6 åringar) och skolor omfattas av arbetsmiljölagen (1977:1160), vilket gör att ett beslut om stängning också kan tas av Arbetsmiljöverket i de fall man bedömer att barnen utsätts för risk genom att gå till skolan.

Trots att arbetsmiljölagen inte gäller yngre förskolebarn så gäller den personalen, vilket innebär att Arbetsmiljöverket även kan stänga förskolor med argumentet att personalen inte ska utsättas för den höga smittrisen.

De kommunala myndigheterna har också – genom sitt allmänna ansvar för den verksamhet de bedriver – möjlighet att själva besluta om inskränkningar i sin verksamhet av smittskyddsskäl.

Stängningar av skolor och förskolor

Beslutet om att stänga skolor och förskolor under en längre period tas i första hand av den politiska ledningen för skol- och barnomsorgsfrågor i kommunen, baserat på gällande delegationsordning.

I skolan och förskolan Vid en pandemi kan skolor och förskolor stängas för att förhindra smittspridning, eller på grund av hög sjukfrånvaro.

En stängning för att hindra smittspridningen kan vara effektiv, om den görs i tid. Men effekten måste vägas mot konsekvenserna i samhället när yrkesverksamma föräldrar stannar hemma för att ta hand om sina barn. I synnerhet om föräldrarna arbetar inom samhällsviktiga områden som exempelvis sjukvården.

Lokala myndigheter, skolor och förskolor har rätt att i samråd med smittskyddsläkare fatta beslut om att stänga verksamheten.

Alla elever i skolan omfattas av arbetsmiljölagsstiftningen och därför har skolans ledning samma ansvar som arbetsgivare att hantera en pandemi.

Ersättning från Försäkringskassan

Försäkringskassan kan betala ut tillfällig föräldrapenning om sjukfrånvaron är så hög att skolan måste stänga. Tillfällig föräldrapenning är även möjlig om en skola stängs med syfte att förhindra ett utbrott. Försäkringskassan har gjort bedömningen att tillfällig föräldrapenning kan vara möjlig i en pandemisituation i de fall sjukfrånvaron är så hög att undervisning inte är meningsfull eller om en skola stängs vid ett första eller enstaka fall i en skola med syfte att förhindra ett utbrott i skolan.

Förutsättningen är att smittskyddsläkare eller annan läkare gjort bedömningen.

Bilaga 3

Myndigheter/aktörer på nationell och internationell nivå

- Världshälsoorganisationen (WHO) www.who.int
Deklarerar när en influensapandemi har brutit ut.
- Socialstyrelsen www.socialstyrelsen.se
Ansvarig för nationell samordning av smittskyddet. Ger information om planerade åtgärder inom hälso- och sjukvården.
- Smittskyddsinstitutet www.smittskyddsinstitutet.se
Ansvarig för att bevaka det epidemiologiska läget i fråga om smittsamma sjukdomar bland människor.
- Läkemedelsverket www.lakemedelsverket.se
Ger information om egenskaper hos vaccin och läkemedel.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap www.msbmyndigheten.se
- Länsstyrelsen www.m.lst.se
- Livsmedelsverket www.slv.se
- Jordbruksverket www.sjv.se
- FOI www.foi.se
- Region Skåne, Smittskydd Skåne www.skane.se
- Nationella krisportalen www.krisinformation.se

Bilaga 4

Lagstiftning

De lagar och regler som reglerar verksamheten under normala förhållanden är huvudsakligen också de som gäller vid en extraordinär händelse. Nedan följer några av de lagar och förordningar som gäller under en pandemi.

Lagar

- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- Lag (1982:763) hälso- och sjukvårdslagen
- Sekretesslag (1980:100)
- Smittskyddslagen (2004:168)
- Arbetstidslagen (1982:673)
- Socialtjänstlagen (2001:453)
- Ordningslagen (1993:1617)
- Arbetsmiljölagen (1977:1160)

Förordningar

- Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap
- Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor
- Sekretessförordning (1980:657)
- Smittskyddsförordningen (2004:255)

Bilaga 5

Sjukvård i landsting och kommuner

Enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) ska varje region erbjuda god hälso- och sjukvård åt dem som bor där.

Primärvården är en del av den öppna vården och ska, utan avgränsning för sjukdomar, ålder eller patientgrupper, svara för befolkningens grundläggande behov av medicinsk behandling, omvårdnad, förebyggande arbete och rehabilitering som inte kräver sjukhusens tekniska resurser eller annan medicinsk kompetens.

Det är landstinget som har ansvaret för att organisera primärvården så att alla som är bosatta inom området har tillgång till och kan välja en läkarkontakt.

Undantag från denna regel är den del av hälso- och sjukvården (exklusive läkarinsatser) som kommunerna, genom Ädelreformen, fick ansvaret för i särskild boendeform och dagverksamhet enligt socialtjänstlagen (2001:453), samt bostad med särskild service enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen är det också möjligt för en kommun att, efter avtal med landstinget, helt eller delvis ta över ansvaret för hemsjukvård i ordinärt boende, vilket cirka hälften av landets kommuner har valt att göra.

I Hörby kommun utgår vi ifrån en Gränssnittsöverenskommelse mellan region och Kommun där detta är reglerat. Här finns ett begrepp som kallas Tröskelprincipen. Detta innebär att de patienter som själv eller med hjälp av ledsagare kan ta sig till Regionens sjukvård inte kan få hemsjukvård och är därmed Regionens ansvar. Se bilaga 5:1

Det som bland annat skiljer landstingens ansvar för hemsjukvård från kommunernas ansvar är att landstingen även har ansvar för och utför alla läkarinsatser.

I de kommuner som tagit över delar av hemsjukvården ska kommunen se till att den enskilde får den vård och behandling som läkaren meddelat. Läkaren kan dock inte disponera över kommunens resurser för enskildas vård och behandling.

Bilaga 5:1

Det primärkommunala hälso- och sjukvårdsansvaret (hemsjukvård)

Det primärkommunala hälso- och sjukvårdsansvaret omfattar insatser upp till läkarnivå.

Gränssnittet mellan Hörby kommun och Region Skåne vilar på följande gemensamma grundprinciper:

Ansvarsfördelningen definieras utifrån ”tröskelprincipen” och gäller dygnet runt. Detta innebär att om patienten själv, eller med hjälp av assistans/ledsagare, kan ta sig till av regionen finansierad primärvård har regionen vårdansvaret.

– Respektive huvudman har ansvar för att erforderliga resurser och kompetens finns. Resursbrist får aldrig vara ett skäl för huvudmännen att inte ta sin del av ansvaret för vård, omsorg och stöd till patienten.

– Förutom läkarordination enligt nedan krävs konsultativt stöd från regionens specialistsjukvård till kommunernas hemsjukvård, såväl i särskilt boende enligt LSS och SoL som i ordinärt boende.

– En gemensam, samordnad vårdplanering utgör grunden för en fungerande vårdkedja och måste ha genomförts bl.a. inför övertagande av vårdansvaret.

I de fall vården kräver ordination av läkare måste följande förutsättningar vara uppfyllda:

– Läkare på primärvårdsnivå skall godkänna all överföring av vårdansvaret för enskilda patienter från slutenvård till primärvård och kommunal hemsjukvård.

Det måste finnas en klar och tydlig "back up"/stöd till den kommunala sjuksköterskan med ett tydligt läkaransvar, med krav på namngiven doktor.

Vem som är ansvarig läkare ska således alltid klart framgå. Läkarordinationer på primärvårdsnivå måste ske av, eller genom, primärvårdsläkare samt i förekommande fall av, eller genom, annan ansvarig läkare. Detta gäller t.ex. vid blodtransfusioner, infusioner, injektioner, palliativ vård och respiratorvård.

– Primärvårdsläkaren/familjeläkaren eller motsvarande måste kunna göra hembesök, såväl planerade som akuta.

Den praktiska utformningen, inkl. rutinerna, för överföring av vårdansvaret för enskild patient måste lösas lokalt.

Bilaga 6

Tips och råd

Vad kan jag göra för att skydda mig mot den nya influensan?

All influensa, även den nya influensan, smittar via droppar från saliv, nysningar, hosta, etc. Virus kan även fastna på olika ytor. Smittan flyger inte långa vägar i luften utan det krävs nära kontakt med den smittade för att själv drabbas. Om du vill skydda dig från att smittas med influensa eller från att smitta andra, bör du tänka på det här:

- Undvik nära kontakt med personer som du vet är sjuka
- Om du själv är sjuk, håll lite avstånd till andra personer, för att undvika att de smittas
- Om du är sjuk, stanna hemma från arbetet eller skolan och undvik att göra andra ärenden.
- Hosta eller nys i armvecket eller i en pappersnäsduk som du spolar ner på toaletten eller slänger i en soppåse
- Tvätta händerna med tvål ofta och noggrant, speciellt om du hostar och nyser.
- Använd gärna handsprit som komplement till handtvätt. Det kan också vara effektivt.
- Undvik att röra vid ögon, näsa och mun, så slipper du smittas om du råkat ta i något föremål som influensavirus nyligen fastnat på.

Hygien

På arbetsplatsen

- ⌘ Personal som känner symptom bör stanna hemma.
- ⌘ Låt personalen, om det är möjligt, arbeta hemifrån.
- ⌘ För personal som måste vara på plats är det bra om man kan sitta i separata utrymmen.
- ⌘ Fysiska möten bör undvikas. Ha telefonmöten eller videokonferenser i stället.

Information kan spridas via intranät och e-post.

- ⌘ Tvätta händerna ofta, använd gärna handsprit.
- ⌘ Nys och hosta i armvecket.
- ⌘ Arbetskläder bör bytas dagligen. Byt om på jobbet i särskilt omklädningsrum.
- ⌘ Smycken och armbandsur kan vara smittbärare.
- ⌘ Använd pappershanddukar, inte textilhanddukar, på toalett och vid vaskar.
- ⌘ Rengöring av toaletter, dörrhandtag, trappträcken och andra utrymmen som används av många, bör vara extra noggrann.

Utanför arbetsplatsen

- ⌘ Tvätta händerna ofta, använd gärna handsprit.
- ⌘ Nys och hosta i armvecket.
- ⌘ Undvik platser med stora folksamlingar såsom bio, teater, restauranger, bussar och tåg.
- ⌘ Se till så att kall mat serveras kall och varm mat serveras varm.
- ⌘ Handdukar i hemmet bör tvättas ofta och i minst 60 grader.
- ⌘ Torktumling minskar mängden sporbildande bakterier som finns i textilier.
- ⌘ Familjemedlemmar som är smittade eller känner symptom bör, om möjlighet finns, använda en egen toalett och sova i separat sovrum.

Om 1177 Sjukvårdsrådgivningen

1177 är ett nationellt kortnummer för sjukvårdsrådgivning per telefon. Till 1177 kan du ringa dygnet runt. 1177 är en service till dig som vill få en bedömning av en sjuksköterska innan du uppsöker vården.

Vid akuta, livshotande tillstånd ska du alltid ringa 112 eller uppsöka närmaste sjukhus.

Telefonsjuksköterskorna på 1177 Sjukvårdsrådgivningen svarar på dina frågor, bedömer ditt behov av vård, ger dig råd eller hänvisar dig till andra vårdinstanser.